

Dioda – VA charakteristika, pracovní bod

Elektronika pro informační technologie (IEL)

Brno University of Technology, Faculty of Information Technology
Božetěchova 1/2, 612 66 Brno - Královo Pole
Petr Veigend

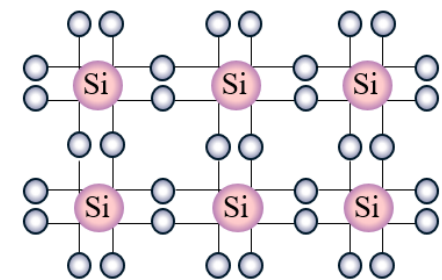
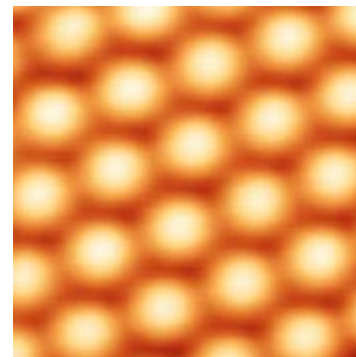
Spolufinancováno
Evropskou unií

- Polovodičová dioda
  - Úvod do problematiky
  - Měření V-A charakteristiky diody
  - Pracovní bod

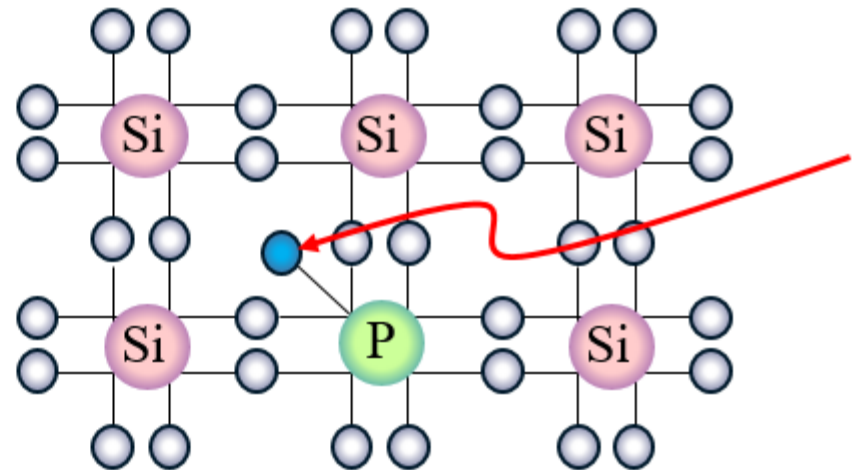
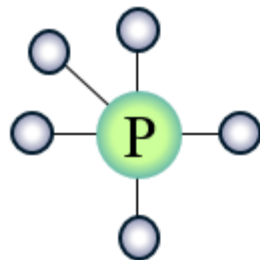
POLOVODIČOVÁ DIODA

- Rozlišujeme polovodiče **vlastní** a **nevlastní**
- **Vlastní (v praxi se příliš nepoužívají)**
  - **Křemík (Si)**
  - Valenční vrstva – **4 elektrony**, chová se jako elektricky neutrální
  - Příměsí vhodných prvků do čistého křemíku se tento stav naruší → vznik 2 typů polovodičů
- **Nevlastní**
  - polovodiče typu P
  - polovodiče typu N

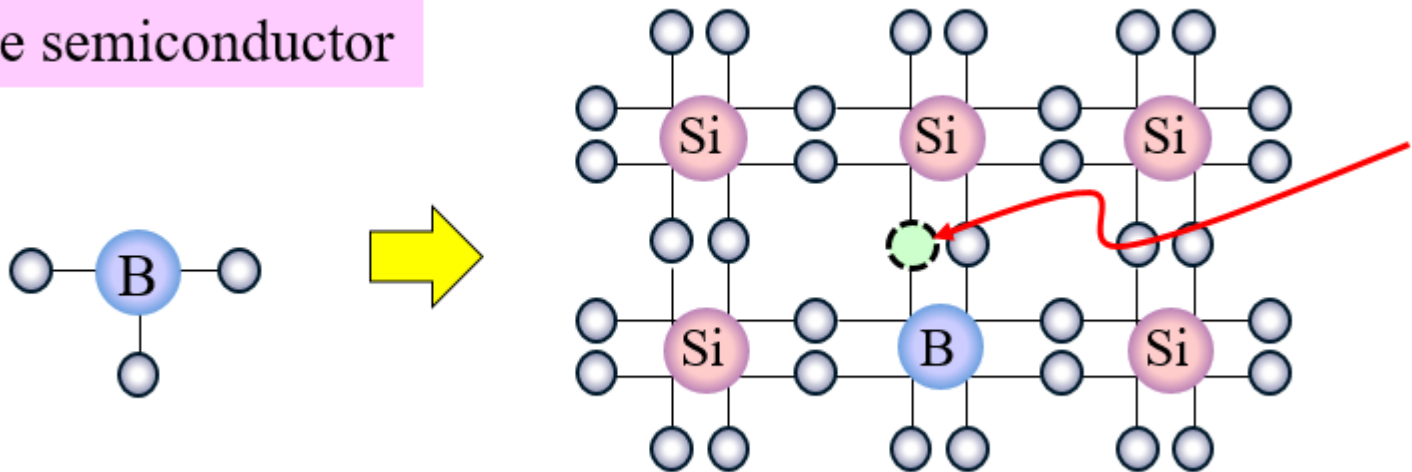
- **Typ N:** elektronová vodivost, příměs o 1 el. více
  - Příklad: **5-mocný fosfor (P) – 5 elektronů** ve valenční vrstvě
  - v krystalu křemíku od každého atomu fosforu 1 volný elektron
  - Záporně nabitý materiál → **polovodič typu N**

n-type semiconductor

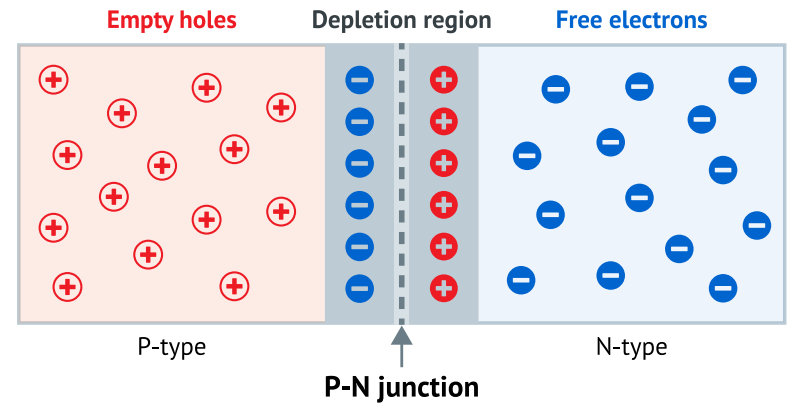
- **Typ P:** děrová vodivost, příměs o 1 el. méně
  - Příklad: **3-mocný bor (B) – 3 elektrony** ve valenční vrstvě
  - v krystalu křemíku od každého atomu boru 1 volné místo ("díra")
  - Kladně nabitý materiál → **polovodič typu P**

p-type semiconductor

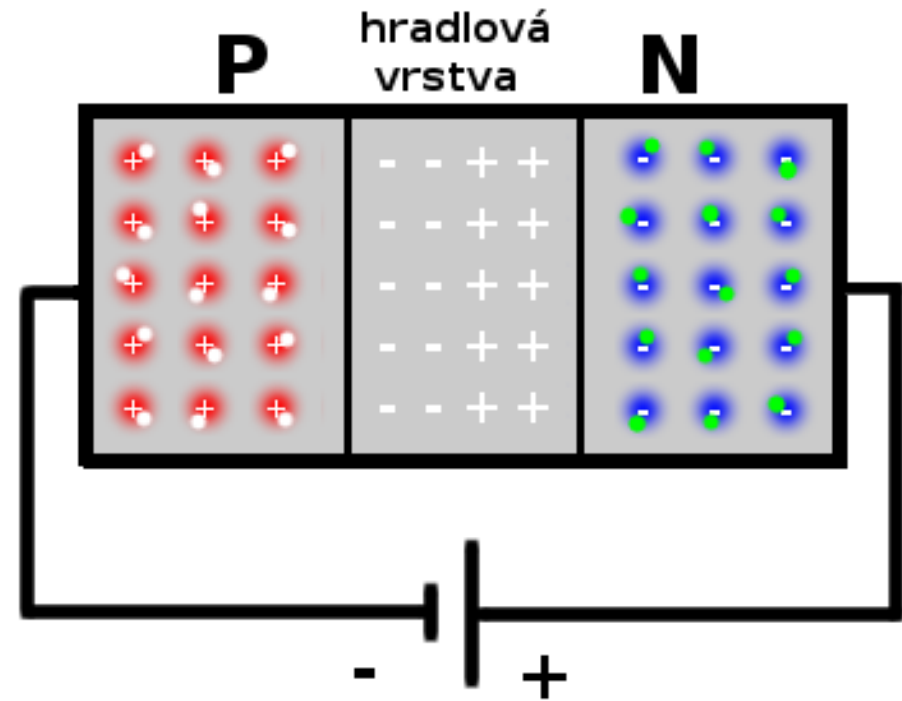

- Příměsi s **5 valenčními elektrony (např. fosfor)**
  - **Donory:** dodávají do krystalu křemíku **volné elektrony**
- Příměsi se **3 valenčními elektrony (např. bor)**
  - **Akceptory:** vytvářejí v křemíku kladně nabitě "díry", které **elektrony přitahují**
- Takto upravené materiály jsou však samy o sobě **prakticky nepoužitelné**, jelikož neposkytují dostatek volných elektronů pro vedení proudu.
  - **Řešení:** spojíme polovodiče typu P a N
→ **PN přechod**

- Rozhraní materiálů P a N
→ **hradlová vrstva**
(potenciálová bariéra)
- Volné elektrony (-) jsou přitahovány k dírám (+)
  - **rekombinace** – zánik páru
(elektron se náhodně setká s dírou, ztratí část energie a zaplní díru)

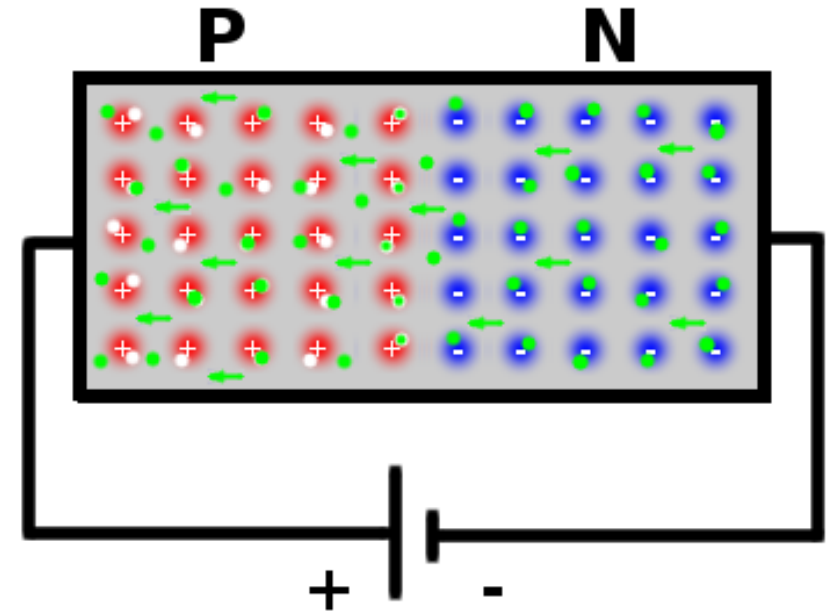

- Připojeno vnější napětí
- **Kladná polarita (+)** vnějšího napětí u polovodiče N přitahuje elektrony (-)
- **Záporná polarita (-)** vnějšího napětí u polovodiče P přitahuje díry (+)
- **potenciálová bariéra se zvětšuje a proud neprotéká**

- + hradlová vrstva rozšířena při zapojení v závěrném směru => značný odpor bránící průtoku proudu

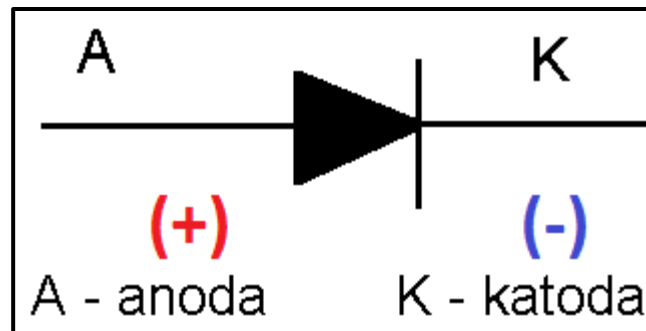
- Připojeno vnější napětí
- **Kladná polarita (+)** vnějšího napětí u polovodiče P odpuzuje díry (+)
- **Záporná polarita (-)** vnějšího napětí u polovodiče N odpuzuje elektrony (-) a tlačí je směrem k přechodu
- **potenciálová bariéra zaniká** a začíná **protékat proud**

 polarizace PN přechodu tzv. do propustného směru, značná redukce hradlové vrstvy, pokles odporu, prochází elektrický proud

dochází k rekombinaci elektronů a děr

- Jedná se vlastně o **polovodičový PN přechod**
- Má dvě elektrody
  - kladnou: **anodu, P (delší)**
  - zápornou: **katodu, N (kratší)**
- **Záleží na polaritě vstupního napětí**
- **Značka**

- Analytické řešení

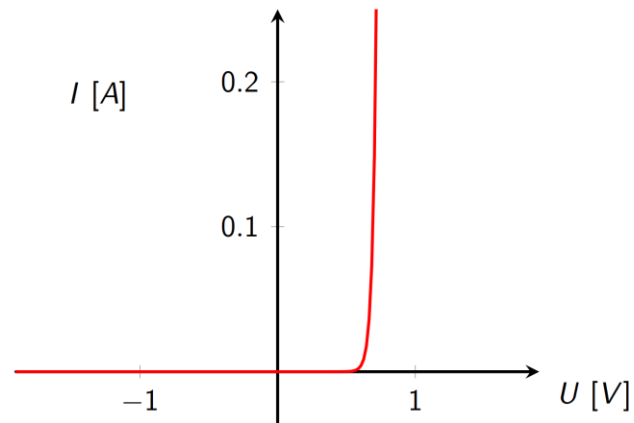
$$I = I_0 \left(e^{\frac{eU}{kT}} - 1 \right)$$

kde:

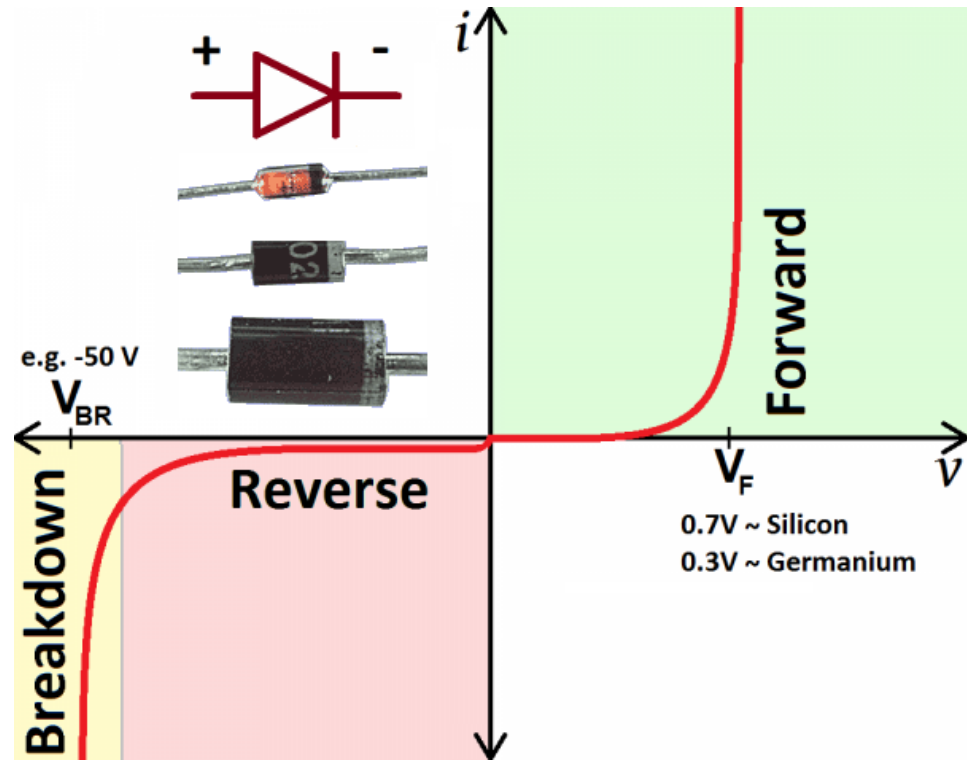
e je náboj elektronu ($1.6 \times 10^{-19} \text{ C}$),

k je Boltzmanova konstanta ($1.38 \times 10^{-23} \text{ JK}^{-1}$),

T je teplota přechodu PN (300 K)

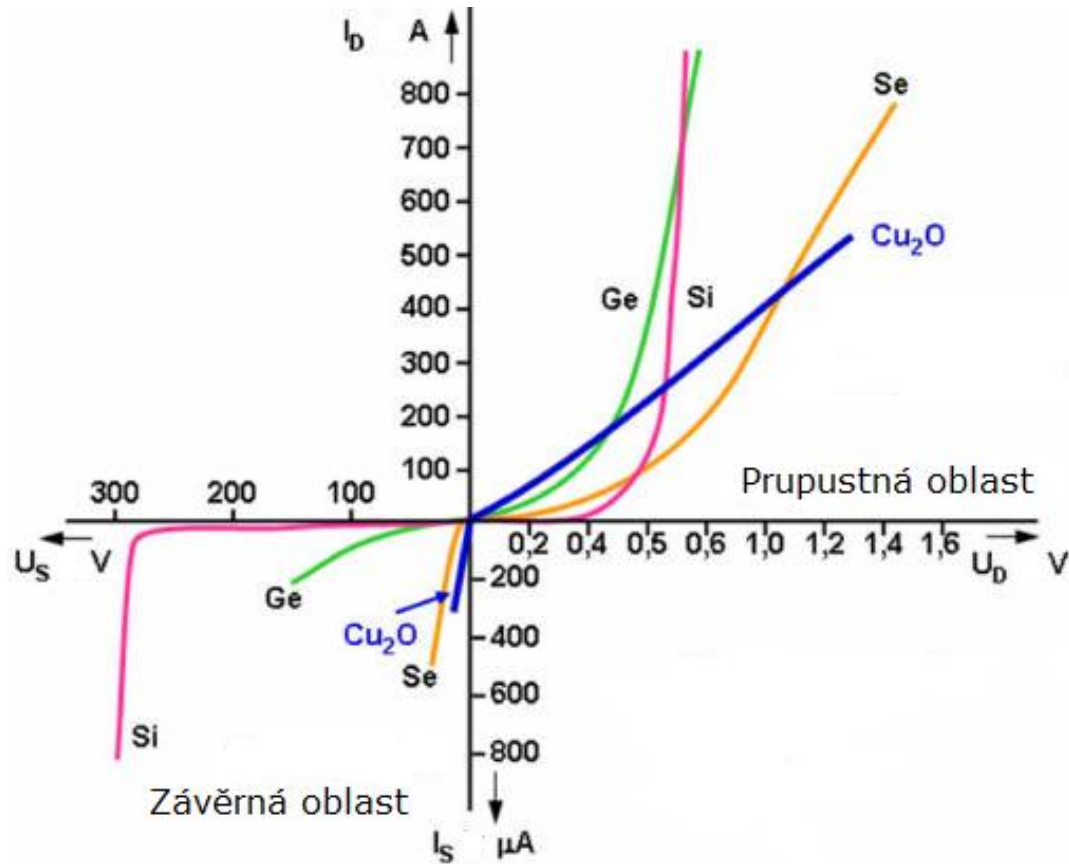

- **Skutečná charakteristika**

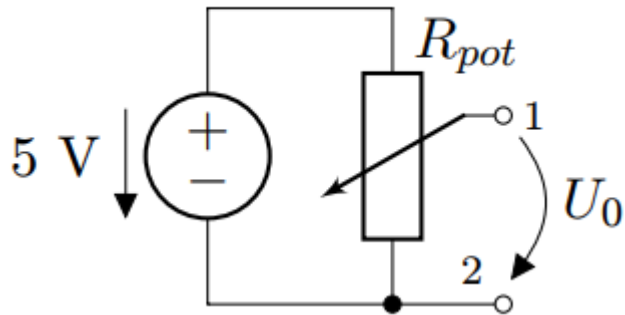

- Diodou prochází proud i v tzv. **závěrném směru**. Pokud překročí maximální povolenou hodnotu,
  - dojde k (destruktivnímu) **průrazu** a u většiny typů diod i k jejich **zničení** (existují výjimky – **Zenerova dioda**)

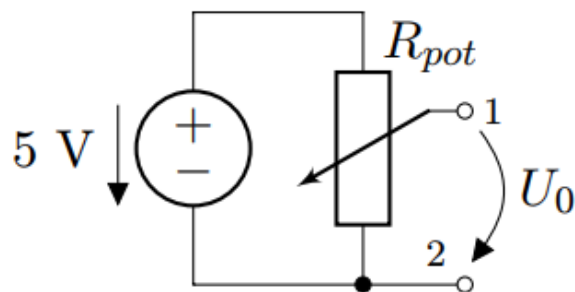
- **Si** – otevírá se při $U_D=0,4V$, otevřená je při $U_D=0,5V$
– průraz cca při cca 300V

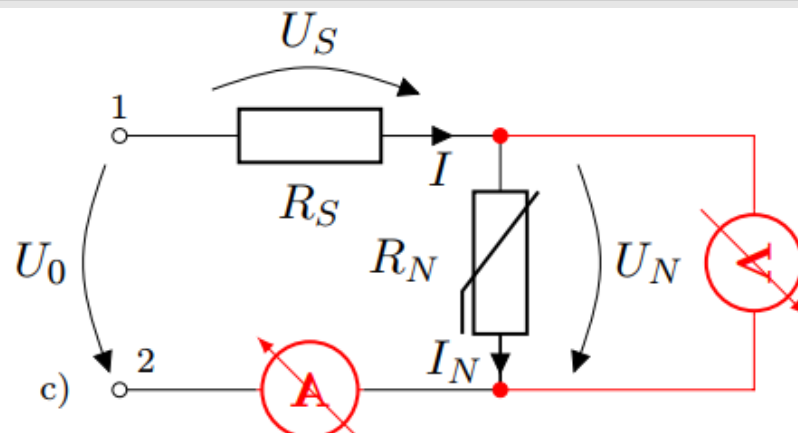
- Zapojte v nepájivém poli

- Připojte multimetr (V, 20V) a sledujte, jak se bude měnit napětí při otáčení knoflíku potenciometru.
  - Měříme napětí U_0

Regulace vstupního napětí U_0

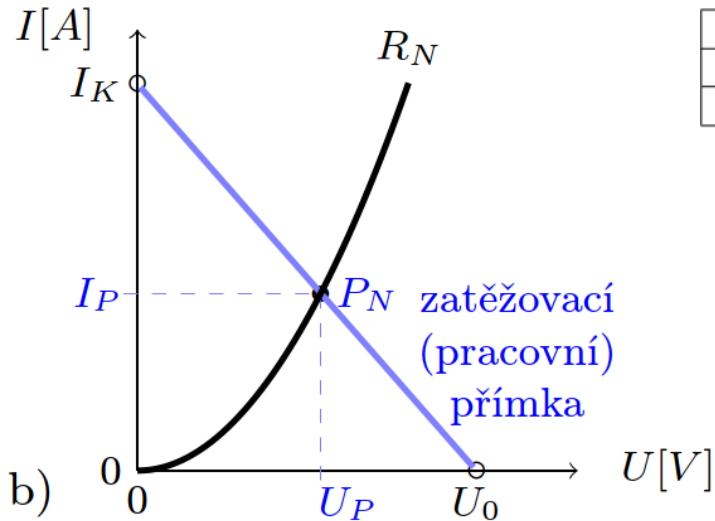

Kompletní zapojení pro změření VA charakteristiky

U_0	0	0.1	0.2	0.4	0.6	1	2	5	[V]
U_N									
I_N									[μ A]

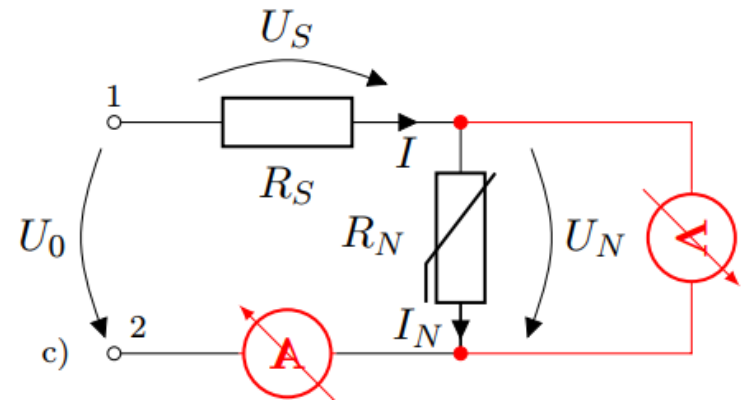
Osa x - U_N

Osa y - I_N

U_0	0	0.1	0.2	0.4	0.6	1	2	5	[V]
U_N							U_P		
I_N							I_P		[μ A]

- Napětí $U_0 = 2[V]$
  - Napětí zdroje „naprázdno“
- Proud nakrátko I_K
  - Proud při nahrazení R_N vodičem (odpojíme diodu)
- $I_K = \frac{U_0}{R_S}$

Děkuji za pozornost!